

Beroepsdysfonie : Meten van belasting en belastbaarheid van de spreekstem.

R. Buekers



In Nederland hebben 700.000 à 1 miljoen mensen een goede stem nodig om hun beroep te kunnen uitoefenen (leerkrachten, verkopers, managers, acteurs, secretaresses...).

Zelden wordt er aan het begin van een opleiding of beroep aandacht geschonken aan iemands stemcapaciteit. Veel mensen realiseren zich pas dat hun beroeps-

uitoefening afhankelijk is van hun stem zodra er stemproblemen ontstaan.

Indien stemklachten de arbeidsuitoefening bemoeilijken, wordt snel de schuld gegeven aan de stembelasting of de arbeidsomstandigheden. Toch zijn er ook veel mensen die stem en keelklachten krijgen omdat ze niet het goede strottehoofd of de geschikte stem hebben om veel of luid te praten. Er is sprake van een beroepsziekte wanneer aangetoond kan worden dat een goede stem vermindert ten gevolge van de (overmatige) stembelasting in het beroep.

In dit onderzoek werd gezocht naar het voorkomen van beroepsheesheid. In de totale arbeidsongeschiktheidsproblematiek hebben stemstoornissen slechts een gering aandeel van minder dan 1 procent. Daardoor is er weinig aandacht en prioriteit voor deze groep, wordt er weinig onderzoek gedaan en ontbreken eenduidige definities, diagnostische methodes of therapeutische protocollen. Om de stembelasting te meten tijdens de beroepsuitoefening werd draagbare apparatuur ontwikkeld en toegepast (stemaccumulator). Om stemvermoeidheid aan te tonen werden stembelastingstesten uitgevoerd bij een groep proefpersonen met en zonder stemklachten. Noch de sluiting van de stembanden, noch de akoes-

tische kwaliteit van de stemmen verschilden, hetgeen betekent dat stemvermoeidheid ter hoogte van het strottehoofd vooralsnog niet bewezen kon worden in deze populatie.

Bij onderzoek van de beroepsbevolking blijkt ongeveer 5% werkzaam te zijn in het onderwijs. In de stemkliniek hebben leerkrachten echter een veel groter aandeel nl. 20 à 25%, waarvan praktisch drievierde bestaat uit leraressen. De gemeten stembelasting voor de leerkrachten was manifest maar niet significant groter voor de vrouwen. Bij dezelfde stembelasting zouden de frequentere klachten bij een lerares verklaard kunnen worden door de bouw van het vrouwelijke strottehoofd en haar hogere spreektoonhoogte. Metingen van stemprestaties bewijzen dat er sterke en zwakke stemmen zijn. Het toonbereik en volumebereik met daarenboven de toonhoogtestijging bij luider spreken illustreren of een stem al dan niet geschikt is om veel en luid te spreken. Deze functiemetingen van de stem hebben geleid tot de ontwikkeling van een formule die behulpzaam is bij de bepaling van iemands stemcapaciteit. Door *vooraf* iemands stemprestaties te meten kan *preventief* een advies gegeven worden aangaande (on)geschiktheid voor bepaalde beroepen. Bij mensen met stemklachten of revaliderend van een stemaandoening is het zodoende ook mogelijk de mate van herstel te beoordelen en in te schatten of de gevraagde stembelasting kan opgebracht worden.

Oefening of therapie kan een zwakke, dysfunctionele stem wel iets verbeteren of leert de patient zijn mogelijkheden anders te gebruiken, maar zal een zwakke stem nooit kunnen veranderen in een sterke stem. Aanpassing van de stemeisen (beroepskeuze) of soms een hulpmiddel (stemversterker) zijn dan de resterende mogelijkheden.

Samenvatting van het proefschrift " Voice performances in relation to demands and capacity"

Romain Buekers

Verdedigd op 22 oktober 98 aan de Universiteit Maastricht

Promotor: prof. dr. J.J. Manni

Co - promotores : dr. H. Kingma en prof. dr. F. Debruyne (K.U.Leuven)

Academisch Ziekenhuis Maastricht, afd. KNO
Postbus 5800, 6202 AZ Maastricht
Tel. 043. 387 75 80, fax. 043. 387 55 80
email R.Buekers@kno.azm.nl
dr. R. Buekers, stem-spraakpatholoog